

Sjældent er menneskets grusomhed blevet blotlagt sådan

Ursula Le Guins lille, mærkelige novelle fortæller om et forsøgsdyr i et laboratorium gennem dyrets øjne.

MIKKEL KRAUSE FRANTZEN

Ursula Le Guin: Labyrinter. Oversat af Karsten Sand Iversen. Forlaget Virkelig. 16 sider, 69,95 kroner.

Jeg vil ikke lyve, 'Labyrinter' af Ursula Le Guin er en virkelig mærkelig historie. Jeg læste den og forstod ingenting, jeg læste den igen og fattede ikke meget mere end før.

Det var ikke, fordi det gjorde mig noget, jeg elsker hvert ord, som den afdøde og geniale science fiction-forfatter skriver, men gennemtrænge historien og dens tone og dens logik, kunne jeg ikke.

Den begynder: »Jeg har gjort mig umage for at bruge min forstand og holde modet oppe, men nu ved jeg at jeg ikke vil kunne modstå torturen længere«. Og så fortsætter den korte historie, der ikke fylder meget mere end fem sider, med at berette om denne tortur.

Fortælleren er blevet taget til fange, forstår man, af et stort, mærkeligt og intelligent væsen. Dette væsen – der konsekvent omtales som 'den fremmede' eller bare 'den' – giver lidt føde til fortælleren og tvinger denne til at bevæge sig gennem forskellige former for labyrinter (deraf titlen). Og til sidst dør fortælleren simpelthen: »Og nu skal jeg dø. Den kommer utvivlsomt ind for at se mig dø. Men den vil ikke forstå den dans, jeg danser, mens jeg dør«.

Hvilken dans er det? Og hvem eller hvad er fortælleren? Og hvad med den fremmede? Det kan meget vel være mig, der var tung i optrækket, men først sent indså jeg, at fortælleren jo kunne være et forsøgsdyr og dens torturbøddel et menneske! At historien kunne være fortalt fra dyrets perspektiv, og at mennesket måske netop ser så underligt og urovækkende ud fra det perspektiv.

Så gav det hele pludselig – måske – mere mening, ikke at tekster behøver gøre det, og det gør Le Guins heller ikke altid. Men det er ikke urimeligt eller ufrugt-

Først sent indså jeg, at fortælleren jo kunne være et forsøgsdyr og dens torturbøddel et menneske!

bart at læse følgende passage på den måde: »Den fremmede har ikke en eneste gang forsøgt at tale med mig. Den har været hos mig, iagttaget mig, rørt ved mig, taget på mig og flyttet mig, i dagevis; men alle dens bevægelser har været målrettede, ikke kommunikative. Den er øjensynligt et ensomt væsen, fuldstændig selvoptaget«. Hvorefter fortælleren tilføjer: »Det ville i høj grad forklare dens grusomhed«.

Sjældent er menneskets grusomhed blevet blotlagt på den måde! Og det skyldes i virkeligheden kun dette lille, enkle greb: at fortælle en historie om forsøgsdyret i et laboratorium gennem forsøgsdyrets øjne, og netop ikke menneskets. Så ser man pludselig mennesket, som det er, eller kan være: alien-agtigt og dumt.

I den engelske original benævnes bøddelen da også som: en alien. I den danske oversættelse – som altid må man bare rose oversætteren Karsten Sand Iversen – lyder det et sted: »Den satte mig ned i fængslet, låste porten og fyldte truget med uspiselig føde. Så stod den på to ben og så på mig en tid«. Så står den dér, det, mennesket: grusomt og selvoptaget.

Sådan kan denne fabel, eller parabel, læses. Det kan minde om Kafka, men det kan også minde om Le Guins andre for-

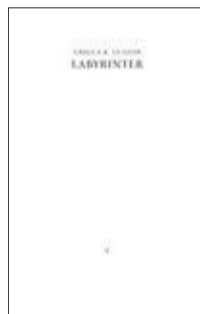
tællinger, blandt andet samlingen 'The Compass Rose' fra 1983, hvor 'Labyrinter' (eng. 'Mazes') indgår. I denne bog finder man også 'Sur' og 'Akaciefrøenes forfater', som også begge er oversat til dansk og udgivet af Forlaget Virkelig i deres Bestarium-serie. Sidstnævnte fortælling er især relevant, fordi den heller ikke har et menneske som fortæller.

Derudover kunne man nævne 'Direction of the Road' (fra samlingen 'The Wind's Twelve Quarters' fra 1975), der er fortalt fra et egetræs perspektiv. Som der står i hovedværket 'The Dispossessed' fra 1974: Hvis man vil virkelig vil se, hvad der foregår på planeten Jorden, skal man se den fra Månens perspektiv. Sandheden om vores verden kræver et alien-agtigt blik, et blik, der kan se, hvor weird det hele egentlig er.

Sådan er Le Guins scifi, hendes spekulative fortællinger: smidige og legesyge, men også oppebåret af en alvor og indignation, der blandt andet handler om den vold, ødelæggelse og død, der til stadighed finder sted i klodens respektive labyrinter.

At 'Labyrinter' så ikke, efter min mening, er blandt Le Guins bedste, siger stort set ingenting, for hun har nærmest ikke skrevet andet end mesterlige fortællinger.

boger@pol.dk

GYLDENDAL ANBEFALER

Sommerlæsning du ikke vil gå glip af

Skal man gribe chancen for et bedre liv – også selvom man lever på en løgn?

En universel fortælling om at finde sin vej i verden i jagten på det gode liv, ægte kærlighed og en identitet, man selv har valgt.

DET DER SKILLER OS er årets roman
TIME MAGAZINE

DET DER SKILLER OS er en rørende roman
JYLLANDS-POSTEN

Biografisk roman om Marie Hammer, der igenem 40 år rejser jorden rundt med ét formål: Hun vil bevise, at verdens kontinenter har været forenet.

En kolossal stor læseroplevelse. Hold op, hvor bliver man klog

JYLLANDS-POSTEN

Årets højtravende indspark fra Svend Brinkmann – en relevant, stærkt provokerende og debatskabende bog om tro i en tid hvor de fleste tvivler.

Et modigt og dedikeret værk

BERLINGSKE

50 dybe portrætter fra 500 års danmarkshistorie samlet i én bog til dig.

Bliver uden tvivl en klassiker

JYLLANDS-POSTEN

GYLDENDAL